

24 мая адбыўся чарговы пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС.

Пленум заслухаў і абмеркаваў даклад Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР таварыша Л. І. Брэжнева «Аб харчовай праграме СССР на перыяд да 1990 года і мерах па яе рэалізацыі».

Пленум ЦК КПСС аднагалосна прыняў пастанову па гэтым пытанню, у якой далкам і поўнацэнна адобрыў прапановы і вывады, выкладзеныя ў дакладзе таварыша Л. І. Брэжнева, Гэтыя прапановы і вывады павінны быць пакладзены ў аснову практычнай дзейнасці партыйных, дзяржаўных і гаспадарчых органаў, прафсаюзных і камсамольскіх арганізацый па рэалізацыі харчовай праграмы, паслядоўнаму ажыццяўленню аграрнай палітыкі КПСС.

Пленум адобрыў харчовую праграму СССР перыяд да 1990 года, распрацаваную ў адпаведнасці з рашэннямі XXVI з'езда КПСС, зацвердзіў

рад пастаноў ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР.

У рашэнне харчовай праблемы — цэнтральнай задачы партыі і дзяржавы ў адзінацатай і дваццацінай п'ятигодках, гаворыцца ў пастанове, закліканы ўнесці максімальны ўклад кожная рэспубліка, край, вобласць, раён, кожная галіна народнай гаспадаркі, усе працоўныя калектывы горада і вёскі.

Пленум ЦК КПСС падкрэсліў, што цяпер, калі дзяржава ідзе на далейшае павелічэнне ўкладання ў сельскую гаспадарку і яе інтэнсіфікацыю ў мэтах больш хуткага росту прадуктаў у краіне, асабліва важна сканцэнтравана намаганні на ўсямерным павышэнні культуры земляробства і жыўлагадоўлі, барацьбе за паліпашэнне выкарыстання зямлі, вытворчых фондаў, матэрыяльных, працоўных і фінансавых рэсурсаў, за павышэнне прадукцыйнасці працы і якасці работы, ухіленне страт, эканомію і ашчаднасць, зніжэнне сабекошт прадукцыі ў калгасах і саўгасах.

Пленум ЦК КПСС выказаў цвёрдую ўпэўненасць, што партыйныя, саветскія, прафсаюзныя, камсамольскія органы, калгаснікі і рабочыя саўгасаў, спецыялісты і вучоныя, работнікі прамысловасці, усе жыхары сяла і працоўныя горада зробіць усё неабходнае для выканання прынятых рашэнняў, разгорнуць усенароднае сацыялістычнае спаборніцтва за дасягненне вызначаных рубяжоў у павелічэнні харчовых рэсурсаў як адной з галоўных умоў яўхільнага павышэння дабрабыту саветскіх людзей, умацавання эканамічнай магутнасці нашай Радзімы.

Пленум ЦК КПСС разгледзеў арганізацыйныя пытанні.

Пленум ЦК выбраў сакратаром ЦК КПСС члена Палітбюро ЦК КПСС тав. Андропова Ю. У.

Пленум ЦК выбраў сакратара ЦК КПСС тав. Далгіх У. І. кандыдатам у члены Палітбюро ЦК КПСС.

(ТАСС).

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАІЦЕСЯ!

ГОМЕЛЬСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМІТЭТА ЛКСМБ
І ПРАФКОМАУ ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА

№ 19 (506)

Субота, 29 мая 1982 года

Газета заснавана ў вясні
1969 года. Выходзіць
раз у тыдзень.

Цана 2 кап.

БАЯВЫ РЭЗЕРВ ЛЕНІНСКАЙ ПАРТЫІ

У заключны дзень работы з'езда — 21 мая на ранішнім пасяджэнні было прадоўжана абмеркаванне справаздачных дакладаў ЦК і Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ.

Дэлегатаў з'езда, Ленінскі камсамол цёпла віталі прадстаўнікі маладзёжных арганізацый рада зарубезных краін.

Вынікі работы секцыяў з'езда падвёў сакратар ЦК ВЛКСМ А. В. Жуганаў.

З заключным словам выступіў Б. М. Пастухоў. Абмеркаванне справаздачных дакладаў Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ і Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ, сказаў ён, праходзіла ў дэлавой, творчай атмасферы, у духу высокай прыпынчавасці, крытыкі і самакрытыкі. Палажэнні справаздачнага даклада ЦК ВЛКСМ падтрыманы дэлегатамі, атрымалі развіццё і канкрэтызацыю.

Ад імя XIX з'езда Ленінскага камсамола, усіх юнакоў і дзяўчат краіны Б. М. Пастухоў запэўніў Камуністычную партыю, яе Цэнтральны Камітэт, Леаніда Ільіча Брэжнева ў тым, што саветская моладзь будзе цвёрда стаяць на варце сваячэвннх заваў Вялікага Настрычніка, умацоўваць рэвалюцыйныя, баявыя і працоўныя традыцыі старэйшых пакаленняў, магутнасць і аўтарытэт нашай любімай Саветскай Радзімы.

З'езд аднагалосна прыняў пастанову, у якой адобрыў дзейнасць Цэнтральнага Камі-

XIX з'езд ВЛКСМ завяршыў работу

тэта ВЛКСМ па кіраўніцтву камсамольскімі арганізацыямі, павышэнню іх ролі ў камуністычным выхаванні моладзі, мабільнасці юнакоў і дзяўчат на ажыццяўленне задач, пастаўленых XXVI з'ездам КПСС, выкананне рашэнняў XVIII з'езда ВЛКСМ.

Зацверджана справаздача Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ.

Аднагалосна прынята рэзалюцыя з'езда па справаздачнаму дакладу ЦК ВЛКСМ.

Ад імя камсамоўцаў і моладзі з'езда выказаў Камуністычнай партыі, яе Цэнтральнаму Камітэту, Палітбюро ЦК, Леаніду Ільічу Брэжневу сардэчную падзяку за штодзённую ўвагу, дапамогу і падтрымку.

Вышэйшы форум ВЛКСМ запэўніў саветскі народ, родную Камуністычную партыю ў тым, што камсамол пад непераможным сцягам Леніна, пад кіраўніцтвам КПСС будзе і ў далейшым нястомна змагацца за вялікую справу камунізму.

З'езд прыняў пастанову аб частковых змяненнях у Статуте ВЛКСМ.

Затым адбыліся выбары кіруючых органаў Усеаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі.

Вечарам адбылося заключнае пасяджэнне XIX з'езда

ВЛКСМ.

Старшынявуючы паведаміў аб выніках арганізацыйнага Пленума Цэнтральнага Камітэта ВЛКСМ, выбрамага XIX з'ездам, а таксама аб пасяджэнні новавыбранай Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ.

Затым дэлегаты і госці ўрачыста праводзілі атрад імя XIX з'езда ВЛКСМ на Усеаюзнаы ўдарны камсамольскі будоўлі краіны.

Удзельнікаў форуму юнацтва краіны віталі воіны Узброеных Сіл СССР.

З натхненнем, пад бурныя, працяглыя апладысменты дэлегаты аднадушна прымаюць прывітальнае пісьмо XIX з'езда ВЛКСМ Цэнтральнаму Камітэту КПСС, Генеральнаму сакратару ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР таварышу Леаніду Ільічу Брэжневу.

З прамовай пры закрыцці з'езда выступіў першы сакратар ЦК ВЛКСМ Б. М. Пастухоў.

XIX з'езд Усеаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі аб'яўляецца закрытым. Дэлегаты і госці спяваюць «Інтэрнацыянал».

Успывае аваяцыя. Гуцаць здравіцы ў гонар саветскага народа, Камуністычнай партыі, яе Ленінскага Цэнтральнага Камітэта, Палітбюро ЦК КПСС, таварыша Л. І. Брэжнева.

Пад зводамі залы гучыць магутнае «Ура!». Дэлегаты скандуюць: «Ленін!», «Партыя!», «Камсамол!».

(ТАСС).

ВІНШУЕМ!

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат фізічнага факультэта, кафедры опыты і фізічнай метралогіі гораца вішуюць асітентам кафедры фізічнай метралогіі КАЗАКОВА Мікалая Паўлавіча з паспяховай абаронай дысертацыі на атрыманне вучонай ступені кандыдата фізіка-матэматычных навук.

КАМІТЭТУ КАМСАМОЛА

ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭТА

Сардэчна дзякуем за прывітанне і рапарт, накіраваны ў адрас XIX з'езда Усеаюзнага Ленінскага Камуністычнага Саюза Моладзі.

Жадаем вам, таварышы, творчых поспехаў і новых працоўных адзясненняў на карысць саветскага народа, у імя росквіту нашай сацыялістычнай Айчыны.

САКРАТАРЫЯТ XIX З'ЕЗДА ВЛКСМ.

ПРАГРАМА ДЗЕЙНАСЦІ

Завяршыў работу XIX з'езд ВЛКСМ. Ён стаў важнай грамадска-палітычнай падзеяй у жыцці ўсёй нашай краіны. Мы ўсё яшчэ знаходзімся пад уражаннем натхняючай прамовы Генеральнага сакратара ЦК КПСС, Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Леаніда Ільіча Брэжнева.

У прамоўе таварыша Л. І. Брэжнева намечаны асноўныя арыенціры дзейнасці камсамола на 80-я гады, кожнае слова прасякнута бацькоўскім клопатам аб маладым пакаленні Краіны Саветаў, верай у выкананне камсамолам тых задач, якія ставіць перад ім партыя.

Многія пытанні абмяркоўваліся на з'ездзе, але мне хочацца спыніцца на адным з важнейшых — на паліпашэнні ідэалагічнай работы, камуністычнага выхавання моладзі.

Сутнасць перабудовы ідэалагічнай работы, я падкрэслена ў выступленні таварыша Л. І. Брэжнева, у тым, «каб яе змест стаў больш актуальным, а формы адпавядалі сучасным запатрабаванням і патрабаванням саветскіх людзей».

Менавіта гэтым указаннем павінны кіравацца ў сваёй рабоце камсамольскія арганізацыі ВУН. На ўсіх факультэцкіх студэнцкіх вывучаюць курсы грамадскіх навук. Вывучэнне марксісцка-ленінскай тэорыі павінна стаць неад'емнай часткай ідэалагічнай работы. Працы класікаў марксізму-ленінізму вучаць нас думаць, разумець складаныя пытанні грамадскага развіцця, самастойна вырашаць тыя задачы, якія ставіць жыццё. Вывучэнне тэорыі павінна пастаянна спалучацца з практычнай работай камсамола.

«Школай большавізму» назваў таварыш М. І. Калінін рашэнне практычных задач на аснове сапраўднага засваення сутнасці марксізму-ленінізму. Сутнасцю гэтай «школы» большавізму» павінна стаць выхаванне стойкіх маладых левіцэў, перанакананых змагароў за камунізм.

Важнейшая задача нашай работы зараз — фарміраванне ў кожнага камсамоўца актыўнай жыццёвай пазіцыі, адказнасці за будучае нашай краіны, усёй планеты. Добра скажаў першы сакратар ЦК

ВЛКСМ Б. М. Пастухоў, што палітычная карта павінна быць для камсамоўцаў паняццём адушэўлёным. Сустрэкаюцца ж яшчэ маладыя людзі з вузкім палітычным кругавядам. У гэтым пераконаемся ў ходзе грамадска-палітычнай аўстацыі. Трэба ўзяць на больш высокі ўзровень палітінфармацыі, прапагандаваць вопыт лепшых груп, практыкаваць правядзенне адзіных палітдзён.

Мы жывём у складанай міжнароднай абстаноўцы, калі ўсё больш абвастраецца ідэалагічная барацьба. Страціўшы надзею на прамую кантррвалюцыю, нашы ідэалагічныя праціўнікі робяць ставку на ідэйнае «размыванне» сацыялізму. Вядзецца пастаяннае псіхалагічнае ваіна і галоўнае яе вастрыё накіравана супраць моладзі. Мы павінны выхоўваць у сабе вострае класовае пачуццё і палітычную пільнасць. Вялікае месца ў фарміраванні класовага светапогляду займае вывучэнне гісторыі партыі, нашай Радзімы, жыцця і дзейнасці выдатных людзей — змагароў за свабоду і незалежнасць народаў. Б. М. Пастухоў, у прыватнасці, гаварыў аб неабходнасці арганізацыі пошукавай работы па выяўленню і ахове рэліквій айчыні гісторыі, якія далучаюць моладзь да неацэннай духоўнай спадчыны народа.

У нас на факультэце ўжо некалькі гадоў працую народныя універсітэты па ахове помнікаў гісторыі і культуры. На жаль, у ім займаюцца практычна толькі студэнты-гісторыкі.

Перад намі — неагледнае поле дзейнасці, вялікія і складаныя задачы. Уся ідэалагічная работа камсамольскай арганізацыі павінна быць накіравана на выхаванне адданасці камуністычным ідэалам. Маральнай чысціні, патрыятызму, інтэрнацыяналізму, непрымірнасці да нашых класавых ворагаў. І ў гэтым я бачу асноўную мэту і накіраванасць нашай работы.

В. ЛЮТЫНСКІ,
намеснік сакратара камсамольскага бюро гісторыка-філалагічнага факультэта па ідэалагічнай рабоце.

ПЛЕНУМ ЦК ВЛКСМ

21 мая адбыўся першы пленум ЦК ВЛКСМ, выбрамага XIX з'ездам ВЛКСМ. Абмеркаваны арганізацыйныя пытанні.

Пленум выбраў першым сакратаром ЦК ВЛКСМ Б. М. Пастухова.

Сакратарамі ЦК ВЛКСМ выбраны Ю. А. Дзергасоў, М. К. Далгуюшкін, А. В. Жуганаў, А. М. Калінін, В. М. Мішын, Д. А. Ахраміў, А. Ф.

Фядулава, Д. М. Філіпаў, Л. І. Швяцова.

Пленум выбраў членаў і кандыдатаў у члены Бюро ЦК ВЛКСМ.

У рабоце пленума прыняў удзел сакратар ЦК КПСС І. В. Капітонаў.

Адбылося пасяджэнне Цэнтральнай рэвізійнай камісіі ВЛКСМ. Старшыней яе выбран І. М. Султанав.

(ТАСС).

3 УЗНАГАРОДАЙ!

Рэктарат, партком, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат эканамічнага факультэта, кафедра эканомікі працы гораца вішуюць загадчыка гэтай кафедры прафесара АРЭ-

ШЧАНКУ Уладзіміра Дзянісавіча, які за актыўны ўдзел у распрацоўцы палітычных і навуковых ведаў, у арганізацыі класіфічнай прапаганды ўзнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

30-га мая — Дзень хіміка

НА СЛУЖБЕ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ

У дакументах ХХVI з'езда КПСС сказана, што хімія разам з электраэнергетыкай, металургіяй і машынабудаваннем з'яўляецца базавай галінай індустрыі і адыгрывае вызначную ролю ў развіцці народнай гаспадаркі нашай краіны. На хіміі заснаваны не толькі хімічная і нафтахімічная прамысловасць, але і прамысловасць будаўнічых матэрыялаў, фармацэўтычная і іншыя. Зараз можна з упэўненасцю гаварыць, што ні адна галіна народнай гаспадаркі не можа развівацца без прадукцыі хімічнай прамысловасці.

гэта магутная і велізарная галіна народнай гаспадаркі. Яе ваганая частка ў агульных аб'ёмах вытворчасці вельмі вялікая. Яна — адна з самых высокаэнтабельных галін. Напрыклад, 1 тона палімерных матэрыялаў у машынабудаванні дае 6 тыс. руб. эканоміі. Зразумела таму, што за апошнія 15 гадоў аб'ём капіталаўкладанняў у хімічную прамысловасць склаў каля 10 працэнтаў усіх капіталаўкладанняў у прамысловую вытворчасць краіны.

пайных матэрыялаў робіцца склейванне і зварка з новых сінтэтычных матэрыялаў.

Адна з важнейшых народнагаспадарчых задач хімічнай прамысловасці — стварэнне ўмоў для павышэння прадуктыўнасці сельскай гаспадаркі. Для рашэння гэтай задачы перш за ўсё неабходна далейшае нарошчванне магутнасцей па вытворчасці мінеральных угнаенняў. Рашэннямі ХХVI з'езда КПСС да канца адзінаццатай пяцігодкі прадугледжана дасягнуць вытворчасці мінеральных угнаенняў да 150—155 млн. тон.

Павышэнню прадуктыўнасці сельскай гаспадаркі будзе таксама садзейнічаць павелічэнне вытворчасці хімічных сродкаў аховы раслін ад шкоднікаў, пусцязелля і хвароб, вытворчасці хімічных кармавых дабавак.

У адзінаццатай пяцігодцы захаваюцца вельмі высокія тэмпы развіцця адной з важнейшых галін хімічнай індустрыі — сінтэтычных смол і пластам. Лічыцца, што ХХ стагоддзе — гэта стагоддзе палімераў. Выпуск палімераў у краіне ўзрастае за 1980—1985 гады да 6—6,25 млн. т. Такі значны рост аб'ёму вытворчасці дазволіць у кароткія

тэрміны значна павысіць узровень забеспячэння гэтымі матэрыяламі важнейшых галін народнай гаспадаркі.

Усё больш важную ролю ў вытворчасці тавараў народнага спажывання і розных тэхналагічных вырабаў адыгрываюць хімічныя валокны. У пяцірашні час у тэкстыльнай прамысловасці іх частка складала больш 30 працэнтаў, у скура-абутковай і галантарэяйнай штурчыннай матэрыялы займаюць у балансе сыравіны больш 50 працэнтаў. У адзінаццатай пяцігодцы намячаецца павелічэнне вытворчасці штучных валокнаў і ніцаў на 36 працэнтаў.

Вельмі высокая роля хі-

мічнай прамысловасці ў выкананні народнагаспадарчых планаў у нашай рэспубліцы. Такія магутныя асяшчэння сучасным абсталяваннем прадпрыемстваў як Гомельскай хімічнай, Палацкі і Мазырскай нафтаперапрацоўчыя і створаныя на іх базе заводы па вытворчасці кармавога бялку, Магілёўскай сінтэтычных валокнаў і Гродзенскае аб'яднанне «Азот» уносяць дастойны ўклад у выкананне тых велізарных задач, якія ставіць наша партыя і ўрад перад хімічнай прамысловасцю.

С. АЛЕШКА,
В. СВІРЬДЗЕНКА,
дацэнты кафедры хіміі ГДУ.

Прафарыентацыя школьнікаў

КАБ ВЫБАР БЫЎ ПРАВІЛЬНЫМ

У сярэдніх школах закончыўся навучальны год. Выпускнікі — перад выбарам дарогі ў жыццё: якую прафесію выбраць, кім быць, каб аддача грамадству ад іх працы была самая поўная і работа прыносила радасці і задавальненне.

Дапамагчы ўчарашнім школьнікам знайсці сваё прызвание была задумана навукова-тэарэтычная канферэнцыя на тэму «Ісхафіцкія і агульнаадукацыйныя праблемы прафарыентацыі і прафабару», якая прайшла на мінулыя тыдні на эканамічным факультэце. На канферэнцыю, якая праводзілася па ініцыятыве дацэнта кафедры фізіялогіі спорту і спартыў-

най медыцыны І. В. Хадалевіч, прыйшлі дзясяцікласнікі СШ № 10 г. Гомеля. З цікавымі дакладамі перад імі выступілі студэнты-другакурснікі факультэта Т. Раўко, А. Макаравіч, М. Кольбе, Н. Прахаранка, Л. Белая, А. Джумаў, Н. Аляксеева, Актывны ўдзел у канферэнцыі прывялі самі школьнікі. У іх выступленнях прагучала думка аб вялікай карысці такіх мерапрыемстваў, якія неабходны ў мэтах прафарыентацыі.

Гевадзь ІЛЬЮПЧАНКА,
студэнт групы Т-24 эканомфака,
удзельнік канферэнцыі.

Навуковыя канферэнцыі вучыць і выхоўваць

У апошнія гады многа зроблена для ўдасканалення вучэбна-выхаваўчай работы вышэйшай школы, выхавання ідэйнай перакананасці маладых спецыялістаў.

«Выхоўваць, навукачучы» — гэты лозунг, з першых дзён узяты на ўзбраенне савецкай школы, захоўвае сваю актуальнасць не толькі для агульнаадукацыйнай, але таксама і для вышэйшай школы. Ад таго, наколькі глыбока ідэйная накіраванасць вучэбных дысцыплін у ВНУ, залежыць фарміраванне поглядаў студэнтаў — будучых выхавальцаў, спецыялістаў народнай гаспадаркі, краінікоў працоўных калектываў.

Партыйная арганізацыя, дэканат і кафедры бялагічнага факультэта пастаянна клопаюцца аб павышэнні якасці выкладання і выхавальчай работы. На факультэце стала традыцыйнай правядзенне штогадовай навукова-метадычнай канферэнцыі «Фарміраванне дыялектыка-матэрыялістычнага светопогляду ў студэнтаў у працэсе выкладання бялагічных і хімічных дысцыплін».

У гэтым годзе такая канферэнцыя прысвечалася 60-годдзю ўтварэння СССР. Непасрэднымі яе арганізатарамі былі кафедра заалогіі і аховы прыроды і кафедра філасофіі. На канферэнцыі заслуханы даклады выкладчыкаў усіх кафедр факультэта. У яе рабоце прынялі ўдзел прафесары У. М. Калмыкоў, Б. П. Савіцкі, Ф. М. Харытановіч. Увазе удзельнікаў было прадстаўлена дзесяць дакладаў, у якіх раскрыты асаблівасці светопоглядавай накіраванасці агульных і спецыяльных курсаў ці асобных іх раздзелаў, пытанні праблемаў навучаньня.

Асаблівую цікавасць у прысутных выклікаў доклад У. М. Калмыкова «Роля марксісцка-ленінскай філасофіі ў фарміраванні інтэнсіўнага стылю мыслення». У дакладзе адзначалася, што характэрнай асаблівасцю стала сацыялізму з'яўлення да інтэнсіфікацыі ўсё баю грамадскага жыцця: вытворчасці, навуцы, тэхнікі, кіравання, сацыяльнай структуры, самога чалавека. Выкладанне ўсіх дысцыплін, і ў асаблівасці марксісцка-ленінскай філасофіі, павінна быць накіравана на фарміраванне інтэнсіўнага, рацыянальнага стылю мыслення.

У адным рэчывы з дакладам У. М. Калмыкова прагучала паведамленне дацэнта кафедры хіміі А. Я. Малахавай «Некаторыя пы-заалогіі і аховы прыроды.

таны праблемнага навучання і асаблівасці лабудовы лекцыі праблемнага тыпу». Бурнае развіццё навуцы, тэхнікі, рост патоку інфармацыі, узаемнае пранікненне навук выклікала метады ў больш сучасных метадах, сродах і формах навучання. Стварэнне і рашэнне праблемных сітуацый у працэсе навучання актывізуе і ўтрымлівае ўвагу студэнтаў, садзейнічае інтэнсіфікацыі іх мыслення.

У выступленнях выкладчыкаў падкрэслівалася, што веды, якія атрымліваюць студэнты, аўтаматычна не фарміруюць у іх дыялектыка-матэрыялістычны светопогляд. Ператварэнню ведаў у глыбокае перакананне садзейнічае сувязь з практыкай камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне, азнамяленне з рашэннямі ХХVI з'езда КПСС, пастаянна партыі і ўрада ў галіне сельскагаспадарчай вытворчасці, удзяненне студэнтаў у актыўны навуковы пошук праз вучэбна-даследчую і навукова-даследчую работу.

Шырока выкарыстоўваюцца гэтыя магчымасці пры вывучэнні спекурсаў «Філасофія», «Лясная гаспадарства і лясаводства», агульнага курсу «Дарвінізм і гісторыя эвалюцыйных вучэнняў».

Асаблівая акцэнтацыя ўвага студэнтаў у працэсе выкладання матэрыялу па многіх бялагічных і хімічных дысцыплінах на паказь бяспрэчых ідэалістычных і марксісцкіх поглядаў у біялогіі і хіміі. Прадмуанае і мэтанакіраванае асяццэнне прыкладаў гэтай барацьбы садзейнічае глыбокаму пазнанню класавых і насаеалагічных караняў расізму, неамальтэуіянства, неавіталізму і іншых відаў сучаснага ідэалізму ў біялогіі.

Пры абмеркаванні даклада адзначалася важнасць рэгулярнага правядзення такіх канферэнцый. Удзел супрацоўнікаў кафедры філасофіі дазволіў правесць праўдлівасць філасофскіх трактовак цэлых спекурсаў ці асобных раздзелаў агульных курсаў, якія выкладаюцца на факультэце. Адным са станаючых вынікаў канферэнцыі трэба лічыць узмацненне міжпрадметных сувязей бялагічных, хімічных і філасофскіх дысцыплін. Наспела неабходнасць запрацца да ўдзелу ў будучай супрацоўнікаў кафедры філасофіі, але і кафедры пэдагогікі і псіхалогіі.

А. ЦХАНСКИ,
асістэнт кафедры хіміі ГДУ.

100 Да юбілею народных песняроў СКАРБНІЦА РОДНАЙ МОВЫ

Панёс ён людзям песень дар — Агонь душы і сэрца жар, Панёс пяснярскай каляінай Якуб Колас

У гэтым годзе ўся літаратурная грамадскасць краіны і за рубяжом шырока адзначае 100-годдзе з дня нараджэння вялікіх песняроў беларускага народа Янкі Купалы і Якуба Коласа. Гады, калі пачал сваю літаратурную дзейнасць гэтыя выдатныя пісьменнікі Беларусі, былі часам фарміравання сучаснай беларускай літаратурнай мовы. Янка Купала і Якуб Колас па праву лічацца яго заснавальнікамі. Яны прынеслі ў літаратуру багацце і прыгажосць мовы беларускага народа. Мова гэтая, па словах К. Крапівы, «забілшчэла пад іх пяром усімі святлі фарбамі». Пісьменнікі не толькі пісалі беларускай мовай, але і развівалі яе, адбярлі з народнай мовы яркае, каларытнае, самабытнае, усё тое, што адкладвалася і выкрышталізавалася на працягу стагоддзяў у народных песнях, кзях, паданнях. Усё ба-

гацце народнай лексікі, яе сінтаксічныя звароты, фразеалагізмы — усё гэта мы знаходзім у пісьменніку. І нездарма таму жывая, багатая і меладычная мова Купалы і Коласа прыцягвае да сябе ўвагу такіх даследчыкаў, як П. Глебка, Н. Гілевіч, С. Аляксандравіч, В. Касоўскі, А. Адамовіч, Ю. Пшыркоў і інш. Яны стараюцца высветліць, як, якім чынам удаецца пісьменнікам паказваць усё, нават дробныя нюансы ў характарах сваіх герояў, іх ўчынках, якія моўныя прыёмы яны выкарыстоўваюць у сваіх творах, апісваючы прыгажосць і непаўторнасць прыроды роднай Беларусі.

Я. Колас пісаў: «У літаратурнай рабоце мова з'яўляецца і матэрыялам, і інструментам. Вось чаму кожны пісьменнік павінен дасканалы валодаць сваім інструментам і ведаць уласцінасці матэрыялу, пры дапамозе якога ён перадае рэзкія рухі характараў, і тацяшкавы адценні пацудзія». Гэтымупрыняццю Я. Купала і Я. Колас былі вернымі ўсё сваё жыццё.

Глыбокае вывучэнне мовы, збор слоўных багаццяў народа Я. Купала і Я. Ко-

лас разглядалі як неабходную падрыхтоўку да самастойнай творчай работы. Іх творы служылі для сённяшняга пакалення пісьменнікаў узорам правільнага і умелага выкарыстання ўсіх багаццяў народнай мовы. І не толькі выкарыстання, але і творчых адносін да яе. Напэўна, да ўсёй творчасці Я. Купалы і Я. Коласа можна аднесці словы В. Вінаградва: «Пісьменнікі не толькі карыстаюцца багаццем мовы, але і самі ўзбагачаюць яе новымі формамі ўжывання тых сродкаў, якія дае ім мова; гэтыя новыя формы становяцца агульным багаццем, якім будуць карыстацца тым, хто размаўляе або піша на гэтай мове. Пісьменнікі, карыстаючыся агульнанароднымі мовамі і стылістычнымі сродкамі іх агульным багаццем, сляй сваёй творчасці, свайго мастацкага майстэрства, стварае такія вялікія каштоўнасці, якія могуць глыбока ўвайсці ў скарбніцу агульнанароднай мовы».

Т. ЧАЙКУН,
лабарант кафедры рускага, агульнага і славянскага мовазнаўства.

УМАЦОЎВАЮЦЦА СУВЯЗІ

У выкананні задач, пастаўленых перад савецкай вышэйшай школай XXVI з'ездам КПСС, важная роля належыць універсітэтам. Яны заклякаюць стаць вядучымі вучэбна-метадычнымі і навуковымі цэнтрамі, служыць узорам узроўню падрыхтоўкі спецыялістаў. У ажыццяўленні гэтых патрабаванняў узрасце неабходнасць супрацоўніцтва вучоных, якія працуюць ва універсітэтах, з вучонымі і супрацоўнікамі акадэмічных падраздзяленняў.

Кафедра гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі нашага універсітэта ў снежні 1979 года заключыла дагавор аб доўгатэрміновым супрацоўніцтве з Інстытутам гісторыі АН БССР. Калектыў кафедры абавязаўся аказваць дапамогу інстытуту ў вывучэнні археалагічных помнікаў гісторыі, у правядзенні археалагічных раскопак і аб'яўлення іх вынікаў, у рэзюмванні навуковых работ супрацоўнікаў і аспірантаў, аўтарэфератаў і апіранаванні кандыдацкіх дысертацый.

У сваю чаргу супрацоўнікі Інстытута гісторыі АН БССР згадзіліся дапамагчы нам у падрыхтоўцы кадры для кафедры праз мэтавую аспірантуру і сістэму саборніцтва на атрыманне вучонай ступені, у чытанні лекцый па асобных праблемах гісторыі СССР і БССР.

У мятак больш якаснай і мэтанакіраванай падрыхтоўкі спецыялістаў і паглыблення навуковых сувязей супрацоўнікаў пры Інстытуте гісторыі АН БССР у кастрычніку 1980 года быў створаны філіял кафедры гісторыі СССР ГДУ. Загадчыкам філіяла гэтай кафедры быў назначаны загадчык сектара гісторыі феадалізму Інстытута гісторыі АН БССР доктар гістарычных навук В. І. Мялешка.

У састаў філіяла кафедры ўвайшлі 3 доктары і 3 кандыдаты гістарычных навук. Такі яе састаў дазваляе найбольш эфектыўна выкарыстоўваць высокакваліфікаваных гісторыкаў для ўдасканалвання і працэсу навування і выхавання, для ажыццяўлення адзінаства вучэбнага і навуковага працэсу пры падрыхтоўцы маладых спецыялістаў. Сіламі членаў філіяла кафедры гісторыі СССР для студэнтаў гістарычнага аддзялення праводзяцца тры спецыкурсы. Загадчык філіяла кафедры гісторыі СССР доктар гістарычных навук В. І. Мялешка выдасць спецыкур «Класавая барацьба ў беларускай вёсцы ў перыяд пазыгата феадалізму», загадчык сектара гісторыі сацыялістычнага будаўніцтва доктар гістарычных навук В. А. Палуян — спецыкур «Сацыялістычная пераўтварэнні сельскай гаспадаркі ў БССР (1917—1953 гг.)», старшы навуковы супрацоўнік, кандыдат гістарычных навук А. Е. Казлоўская — «Матэрыяльнае становішча працоўных БССР (1917—1980 гг.)». З будучага навучальнага года навуковы кансультант Інстытута гісторыі АН БССР, доктар гістарычных навук З. Ю. Капыскі будзе весці спецыкур «Методыка навукова-даследчай работы».

Члены філіяла кафедры прымаюць удзел у распрацоўцы тэматыкі курсавых і дыпломных работ. Другі год паспяхова кіруючы напісаннем больш 20 дыпломных работ студэнтаў дактары гістарычных навук В. І. Мялешка, З. Ю. Капыскі, Л. Д. Пობаль, В. А. Палуян, кандыдаты гістарычных навук А. Е. Казлоўская, Э. Ф. Языковіч. Больш 25 ды-

пломных работ студэнтаў штогод мы адпраўляем на рэцэнзаванне ў Інстытут гісторыі АН БССР. Сёлета член філіяла кафедры М. А. Біч зацвердзаны старшынёй дзяржаўнай экзаменацыйнай камісіі.

Студэнты гістарычнага аддзялення неаднаразова сустракаліся з вядучымі вучонымі-гісторыкамі, якія расказвалі аб стварэнні Інстытута, яго структуры, сур'ёзных дасягненнях у асветленні гісторыі Беларусі. З глыбокай удзячнасцю яны прынялі ад членаў філіяла кафедры невялікую бібліятэчку апублікаваных прац супрацоўнікаў інстытута.

Аддзел археалогіі Інстытута гісторыі АН БССР прыягвае студэнтаў гісторыка-філалагічнага факультэта для ўдзелу ў палескім археалагічным атрадзе па вывучэнню помнікаў ранняга жалезнага веку пайднёва-ўсходняга Палесся. У мінулым годзе студэнты пад кіраўніцтвам маладошага навуковага супрацоўніка М. І. Лашанкова ўдзелнічалі ў археалагічных раскопках помейнага гарадзішча каля вёскі Ліскі Рэчыцкага раёна.

Плэннае супрацоўніцтва кафедры гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі ГДУ і Інстытута гісторыі АН БССР ажыццяўляецца і ў распрацоўцы актуальных праблем гістарычнай навукі. Калектыў кафедры ўдзельнічае ў распрацоўцы тэм: «Рабочы клас БССР у перыяд будаўніцтва сацыялізму і камунізму» і «Палітычная барацьба ў краінах Цэнтральнай і ўсходняй Еўропы ў 1917—1945 гг.».

Важным, на наш погляд, з'яўляецца ўдзел выкладчыкаў у навуковых сесіях, канферэнцыях, якія праводзяцца ў Інстытутам. Так, у кастрычніку мінулага года на міжрэспубліканскай канферэнцыі маладых вучоных выступілі з паведамленнямі З. М. Сямейных на тэму: «Арганізацыя перасялення беларускага сялянства ў гады сталышніцкай аграрнай рэформы (1906—1914 гг.)» і В. С. Гладышаў — «Развіццё тавараабмену паміж горадамі і вёскай у Беларусі (кастрычнік 1917—1920 гг.)». Асістэнт У. У. Багамольнік быў запрошаны на рэспубліканскі археалагічны сімпозіум, прысвечаны 1500-годдзю Кіева, які праходзіў у Мінску. Ён выступіў з паведамленнем на тэму: «Тэрыторыя разліміч'яў у святле новых даных».

Інстытут гісторыі АН БССР аказвае кафедры дапамогу ў падрыхтоўцы кадры. У АН БССР закончыў мэтавую аспірантуру У. У. Багамольнік, В. С. Гладышаў, М. І. Старавойтаў. Цяпер у ёй займаюцца В. І. Сычоў, Н. П. Савіцкая, З. М. Сямейных.

У апошні час намяцілася і такая форма супрацоўніцтва, як удзел вучоных з Акадэміі навук у рабоце нашага метадалагічнага семінара. Пытанне аб эфектыўнасці работы філіяла кафедры нядаўна абмяркоўвалася на кафедры і на Савеце гісторыка-філалагічнага факультэта ўніверсітэта. Мы прыйшлі да адзінай думкі: такія сувязі трэба развіваць, умацоўваць, шукаць іх новыя формы.

З. САРОКА,
загадчыца кафедры гісторыі СССР і ўсеагульнай гісторыі.

«...І ў падарунак пакіне мне 400 эскімо...» Фота А. Рудчанкі.

«Увукі былых партызан». Фота Л. Назаравай.

Увага: педагогічны вопыт

ВЫХАВАННЕ І МАРАЛЬ

У апошнія гады апублікаваніх шэраг дапаможнікаў па педагогіцы для студэнтаў універсітэтаў і педагогічных ВНУ. Многія з гэтых дапаможнікаў прысвечаны праблемам маральнага выхавання падрастаючага пакалення. І гэта не выпадкова. Задача павышэння эфектыўнасці маральнага выхавання, якая была пастаўлена XXVI з'ездам КПСС, можа быць паспяхова вырашана пры ўмове ўсебаковага вывучэння і глыбокага асэнсавання найноўшых дасягненняў педагогічнай навукі і перадавой школьнай практыкі. Вось чаму педагогічна грамадскасць рэспублікі з цікаўнасцю сугледа вучэбны дапаможнік прафесара Д. І. Вадзінскага «Навуковыя асновы маральнага выхавання школьнікаў».

Як адзначае аўтар ва ўступным артыкуле, «у данай рабоце на аснове тэарэтычнага аналізу навуковых крыніц і абагульнення перадавой школьнай практыкі робіцца спроба раскрыць гадоўныя праблемы тэорыі маральнага выхавання вучняў, у тым ліку такія мала распрацаваныя пытанні, як сувязь маральнага выхавання з агульнай сістэмай камуністычнага выхавання і структура сістэмы маральнага выхавання».

Дапаможнік складаецца з уступу і дзевяці раздзелаў. Першы раздзел прысвечаны раскрыццю метадалагічных прынцыпаў, якімі кіруюцца савецкая тэорыя і практыка маральнага выхавання падрастаючага пакалення. Зыходзячы з палажэнняў К. Маркса, Ф. Энгельса, У. І. Леніна аб узнікненні і развіцці маралі, аўтар паказвае, што метадалагічнай асновай тэорыі маральнага выхавання з'яўляецца марксісцка-ленінская этыка.

Асвятляючы метадалагічны пазіцыі марксісцка-ленінскай тэорыі маральнага выхавання, аўтар падвяргае крытыцы канцэпцыі буржуазнай маралі і адзначае, што мараль людзей вызначаецца не прыродай, не спадчытнасцю, а сацыяльнымі ўмовамі развіцця і выхавання.

У другім раздзеле раскрыта працэс становлення і развіцця марксісцка-ленінскай тэорыі маральнага выхавання. Аўтар падкрэслівае, што творча абагачаючы вучэнне К. Маркса і Ф. Энгельса аб выхаванні новага чалавека.

У. І. Ленін стварыў метадалагічную аснову тэорыі камуністычнага выхавання ва ўмовах сацыялістычнага грамадства, даў абгрунтаванне задач, зместу і ўказаві асноўныя шляхі ажыццяўлення маральнага выхавання моладзі. Вялікі ўклад у развіццё тэорыі маральнага выхавання ўнеслі выдатныя партыйныя і дзяржаўныя дзеячы нашай краіны — Н. К. Крупская, Ф. Э. Дзяржынскі, М. І. Калінін, С. М. Кіраў, В. В. Кубышаў, А. В. Луначарскі. У дапаможніку робіцца падрабязны аналіз навукова-педагагічнай літаратуры, якая ў значнай меры абагаціла тэорыю маральнага выхавання. Адзначаецца таксама, што даследчыкі праблем маральнага выхавання школьнікаў не заўсёды былі аднадумцамі ў сваіх вывадах. Па асобных пытаннях, якія выклікалі супрацьлеглыя думкі, у нашым педагогічным друку наладжваліся дыскусіі. Пры гэтым аўтар робіць вывад, што станавленне і развіццё савецкай тэорыі маральнага выхавання ішло па ўзыходзячай, ад эмпірычных рэкамендацый, заснаваных на абагульненнях перадавога школьнага вопыту, да глыбокіх тэарэтычных і эксперыментальных даследаванняў.

У трэцім раздзеле даецца падрабязная характарыстыка асноўных прынцыпаў і метадаў камуністычнага выхавання. Аўтар раскрытвае такія важныя прынцыпы выхавання, як камуністычная мэтанакіраванасць выхавальнай работы, комплексны характар выхавання, сувязь выхавання з жыццём, з практыкай камуністычнага будаўніцтва, выхаванне ў працы, у калектыве, спалучэнне высокай патрабавальнасці з увагай да асобы выхоўваемага, улічванне ўростаў і індывідуальных асаблівасцей вучняў.

Вялікую цікавасць ўяўляе раздзел, у якім раскрытваецца дэяльцтва працэсу маральнага выхавання. Аўтар піша, што працэс авалодання маральнымі нормама і патрабаваннямі з'яўляецца вельмі складаным і супярэчлівым. Яго эфектыўнасць абумоўліваецца ўздзеяннем як аб'ектыўных, так і суб'ектыўных фактараў.

Спецыяльны раздзел прысвечаны пытанню аб узаемасувязі маральнага выхавання з іншымі бакамі развіцця асобы. На вялікім фактычным матэрыяле аўтар паказвае арганічнае адзінацтва маральнага, разумовага, нага і эстэтычнага выхавання ў адзіным працэсе ўсебаковага выхавання вучняў.

У дапаможніку разглядаецца

сутнасць і структура сістэмы маральнага выхавання школьнікаў. Гэта, бадай, адна з кардынальных праблем тэорыі маральнага выхавання наогул. Ад яе рашэння і асвятлення ў многім залежыць правільнасць разумення працэсуальнага боку маральнага фарміравання асобы, асэнсавання ўнутраных механізмаў станаўлення і развіцця маралі чалавека. У раздзеле, які прысвечаны гэтай праблеме, аўтар спачатку характарызуе само паняцце сістэмы маральнага выхавання, адзначае такія яе адзнакі, як паслядоўнасць, сістэматычнасць і г. д. Гэтыя адзнакі, на думку аўтара, з'яўляюцца вызначальнымі. Разам з тым у дапаможніку адзначаецца, што ў працэсе арганізацыі сістэмы маральнага выхавання вельмі істотнае значэнне мае змест выхавальнай работы, яе фарміраванне і метады, з дапамогай якіх яны ажыццяўляюцца.

У апошнім раздзеле разглядаецца педагогічная ўзаемаабумоўленасць маральнага фарміравання вучнёўскага калектыва і асобы школьніка. Аўтар падкрэслівае, што школьны калектыў з'яўляецца важным фактарам маральнага фарміравання асобы, таму што толькі ў калектыве ствараюцца ўмовы для ўзнікнення цэлай гамы міжасобных адносін, для развіцця індывідуальных асаблівасцей кожнага школьніка.

У дапаможніку зроблены істотны крок наперад па шляху раскрыцця навуковых асноў маральнага выхавання. Аднак ім, на жаль, захаваўся вядома слабасць нашай тэорыі выхавання — недастаткова раскрыты глыбокія механізмы і заканамернасці маральнага фарміравання і развіцця асобы. У цэлым жа кніга прафесара Д. І. Вадзінскага будзе карысным вучэбным дапаможнікам для студэнтаў — будучых супрацоўнікаў.

Л. СЕЧКА,
Ф. КАДОЛ,
кандыдаты педагогічных навук.

Рэдактар **Ул. БАЛОГА.**

Дэканат фізічнага факультэта, кафедра тэарэтычнай фізікі выказваюць глыбокае спачуванне супрацоўніку гэтай кафедры **ЛАУШЫНА** з напаткаўшым яго горам смерцю МАЦІ.